

Իր աշակերտները, այսկերպ, տանելին ճշմարտութիւնը աշխարհին և իրագործելին Քրիստոնեայ Եկեղեցին:

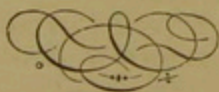
Երկու դասակարգի մարդեր կան կեանքի մէջ զլխաւորաբար. անոնք որ իրարու հետ կը հաղորդակցին անհատական զգացումի գետնին վրայ և անոնք որ յանուն սկզբունքներու: Առաջին դասակարգի մարդեր աւազի հատիկներու նման իրարու փակած են, հովը կամ արևի ջերմութիւնը կրնայ զանոնք իրարմէ զատել և առանձնացնել, իսկ երկրորդ դասուն պատկանողները նման են երկաթի հատիկներուն՝ մագնիսէ մը քաշուած:

Միացման կենդանի այդ օղակը, նախ առաքեալներու՝ յետոյ բովանդակ Եկեղեցիին համար պիտի ըլլար Ս. Հոգին, որուն մէջ պիտի եղբայրանար, զօրանար ու միաձուլուէր քրիստոնեայ մարդկութեան սիրտն ու միտքը և կապուէր Աստուծոյ: Ահա թէ ինչու Յիսուս կը պատուիրէր Իր առաքեալներուն, իրենցմէ բաժնուելու ատեն, չթողուլ Երուսաղէմը մինչև որ զար իրենց Հոգին, Ս. Մխիթարիչը:

Անոնք մինչև այն ատեն ընդունողներն էին եղեր ճշմարտութեան, ականատեսներ աստուածային կեանքի մը: Այժմ հարկ էր իրենց ընդունածները աշխարհի մէջ գործի վերածելու, իրենք տանելու ճշմարտութիւնը, ապրելով աստուածային կեանք մը, իրագործելով Եկեղեցին:

Առաքեալները իրենց Տիրոջ մահէն ու Յարութենէն վերջ՝ պիտի հասկնային այս բոլորը և պիտի մեկնէին իրենց առաքելութեան, իրենց արևնով իրագործելու Եկեղեցին, ստեղծելու համար մարդերու այն մեծ բարեկամութիւնը՝ որ Քրիստոնէական կրօնին միայն յատուկ է:

Ե.

ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

«Զի ծնաւ ձեզ այսօր Փրկիչ, որ է Օծեալ Տէր, ի Բաղափի Դաւիթ: Եւ այս նշանակ ձեզ, զանիցէք մանուկ պատեալ ի խանութեան եւ եղեալ ի մօտ»: ԶՈՒԿ. Բ. 11-12

Մարդեղութեան խորհուրդը, քրիստոնէական դասանարանութեան մէջ վարդապետութիւն մըն է որուն զլխաւոր անունքը կը կազմէ վերկազորութեան խորհուրդը, ան՝ ցոյց կուտայ Յիսուսի անհուն խոնարհութիւնը: Աստուած երկինքէն երկիր իջաւ և առաւ մարդկային բնութիւնը, բացի մեղքէն, նպատակ ունենալով մարդոց բարձրացումը և նուաճումը մեղքին: Մարդեղութեան խորհուրդին նպատակը սկզբնական մեղքին ջնջումն է մարդոց մէջէն. ուստի վերկազորութեան ճամբան բացուեցաւ մարդկութեան համար Յիսուսի մարմնառութեամբը: Սկզբնական մեղքը, խիստ և զաժան դատակնիք մըն էր Աստուծոյ կողմէն տրուած, որ պիտի վերանար Յիսուսի-Քրիստոսի մարդեղութեամբ և ծնունդով: Յիսուսի ծնունդը ցոյց կուտայ Աստուծոյ անհուն, անբովանդակելի սէրը առ մարդիկ. Յովհաննու աւետարանը յստակ կերպով կը շեշտէ այդ պարագան. «Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչև զՈրդին իւր Միածին ետ» (Յովհ. Գ. 16): Ս. Ծնունդը կը յայտնէ նաև Աստուծոյ հայրութիւնը, խնամատարութիւնը և պաշտպանութիւնը իր արարածներուն: Ս. Ծննդեան օտնը իր խորքին մէջ առաւելաբար Աստուծոյ հայրութեան և մարդոց Որդիութեան օտնն է: Անկեալ մարդը, իր զբախտանման կենցաղին վերադառնալու համար, աստիճանով մը, լոյսի մը պէտք ունէր վերադառնելու համար իր կորուստած որդիութիւնը: Ս. Ծննդեան օտնը արդարև խորհրդաւոր օտնն է բովանդակ քրիստոնէութեան և հայ բանաստեղծը թոխք տալով իր հոգեւոր ներշնչումին կ'ըսէ. «Քորհուրդ մեծ և սքանչելի որ յայտն աւուր յայտնեցաւ:

Արդարեւ, Յիսուսի մարդեղութիւնը «խորհուրդ մեծ և սքանչելի» է:

* * *

Համարարան աւետարաններէն, Ս. Մատթէոս և Ս. Ղուկաս, միայն Յիսուսի Ս. Ծննդեան պարագան կը պատմեն։ Ս. Յովհաննէս լուս կը մնայ աչդ մասին։ Ս. Մատթէոս աւետարանիչ կը պատմէ լուսաւոր աստղին երևուածը, մոգերուն զաւուստը, Բեթղէհէմի մանկանց կոտորածը և Եգիպտոս փախուտը։ Իսկ Ս. Ղուկաս աւետարանիչ կը պատմէ Աւետուածը, մարդահամարը, հրեշտակներու փառաբանութեանց երգը, հովիւներուն երկրպագութիւնը և այլն։

Ս. Ղուկաս աւետարանիչ մասնաւոր կերպով կը յայտնէ և կը շեշտէ թէ՛ Քրիստոս ԼՈՅՍ էր հեթանոսները լուսաւորելու և թէ անոր ԼՈՅՍՈՒ ժրկութիւն պիտի ըլլար բոլոր ժողովուրդներու աչոյս ի յայտնութիւն հեթանոսաց (Բ. 31)։

* * *

Երեք հազար տարիներ առաջ, Եգիպտոսի մէջ երբայցի ստրուկ կին մը, մանուկ մը ծնաւ և զայն ողորէ շինուած կը պարագատ օրօրանի մը մէջ զնկելով, ստիպուեցաւ նեղոս գետին մէջ նետել։ Աստուածային նախախնամութեամբ, աչդ մանուկը ազատեցաւ և Մովսէս կոչուեցաւ, որ «ջուրերէն ազատուած» կը նշանակէ։

Մօտ երկու հազար տարիներ առաջ, Բեթղէհէմի մօտ, անշուք քարայրի մը մէջ, որ կենդանիներու իրրեւ մակադատելի և օթարան կը ծառայէր, ծնաւ մանուկ մը, Յիսուս Քրիստոս, Աստուծոյ Միածին Որդին։ Մեր Տիրոջ Ս. Ծննդեամբը նոր թուական մը, նոր զարագութիւն մը բացուեցաւ։

Մեծն մականուանեալ Հերովդէս հրէից թագաւորը, որ Հռովմէն նշանակուած էր, ուղեց զԱյն սպաննել, սակայն Աստուածային նախախնամութեամբ Անիկա ապատեցաւ։ Երկինքի հրեշտակները օրհներգեցին Անոր Ս. Ծննդը փառաբանելով՝ «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն ի մարդիկ հաճութիւն»։ Բեթղէհէմի և չրճակայից հովիւները եկան և երկրպագեցին մանկացեալ Աստուծոյ, մոգերը արեւելքէն եկան լուսաւոր աստղի

մը առաջնորդութեամբ և մատուցին իրենց նուէրները, սկիւր, կնդրուկ և զմուսս։

* * *

Հրեայ ցեղին մեծագոյն առաջնորդը և պատմութեան թատերարեմին առջեւէն անցած տեսլապաշտ և հաւատքի մարդը, Մովսէս մարգարէն, որ Աստուծոյ կողմէն պաշտօն ստացաւ առաջնորդելու իր զերի ժողովուրդը զէպի Աւետեաց երկիրը, Քորեք լեռան բարձրութեանց վրայ երբ ինքզինքը անկէզ մօրենիին առջեւը գտաւ և զէմ յանդիման եկաւ Ամենապալ Աստուծոյ հետ, իր երեսները աստուածային լոյսերով և շողերով պայծառացան և Մովսէս մարգարէն լեռնէն վար իջնելէն վերջը ստիպուեցաւ քօզ մը զնկել իր երեսին վրայ, վասն զի՝ երեսները անօրինակ փայլով կը շողային և աչքերը փայլակնացայտ կայծեր ունէին։ Մովսէս մարգարէն երկու խոհալ ունեցաւ իրեն համար, մին՝ Աստուծոյ պաշտամունքը և միւսը հայրենիքին հրայրքը։ Մովսէս մարգարէն և մեր Տէրը Յիսուս-Քրիստոս, հանգիստութիւններ ունին իրարու հետ, վասնզի՝ Մովսէս մարգարէն ըսաւ խորայէլի որդիներուն. «Մարգարէ յարուսցէ ձեզ Տէր Աստուած ձեր յեղբարց ձերոց իրրեւ զիս, նմա լուիջիք» (Եբր. Է. 37)։

Եթէ երեք Մովսէս մարգարէն իր ժողովուրդը ազատագրեց և առաջնորդեց զէպի Աւետեաց երկիրը, Յիսուս-Քրիստոս, Աստուծոյ Միածին Որդին, աշխարհ եկաւ «Ի լրումն ժամանակի» փրկելու, բովանդակ մարդկութիւնը և առաջնորդելու զանոնք Աստուծոյ լոյսին։

* * *

Ս. Աւետարանը «մանուկ մը պիտի գտնէք» կ'ըսէ, որ է ըսել սկիզբը մարդկային կեանքի մը, «լաթերու մէջ փաթթուած» որ է մարդկային տկարութիւնները, պաշտպանուելու համար բնութեան և օդին խտտութեան զէմ և ի վերջոյ «մոուրի մը մէջ դրուած»։ Ուրիշն Ս. Աւետարանին յիշած «մանուկ» բառը բնութիւնը կը ներկայացնէ, «լաթերը» տկա-

բութիւնները, իսկ «մտաւրը» ուր Ան դըբուեցաւ՝ ցոյց կուտայ Անոր խոնարհութիւնը իր Աստուածութեանը մէջ:

«Խաղաղութեան Իշխանը» որ ծնաւ Բեթղեմէմի մէջ, ի լրումն մարգարէութեանց եկաւ և բնակեցաւ մեր մէջ «ընդ մարդկան շրջեցաւ»: Ան է մեր իշխանը, մեր Տէրը, մեր առաջնորդը բոլոր ժամանակներու մէջ:

Աշխարհի բոլոր քրիստոնեայ ազգերը և ժողովուրդները, մենք ևս իբրեւ ազգ և եկեղեցի պէտք ունինք Անոր, խաղաղութեան և սիրոյ մէջ ապրելու համար:

Արդարութեան Արեգակը, որ իր Մ. Դննդեան տօնին առթիւ իր բոցանշոյլ ճառագայթները կը տարածէ բովանդակ աշխարհի ժողովուրդները և ազգերը լուսաւորելու համար, թող մեզ ալ լուսաւորէ, վասնզի պէտք ունինք անոնց, ամէն ժամանակ աւելի, հիմա մանաւանդ:

Խոնարհինք իր առջևը և տանք Անոր մեր սրտերուն երկրպագութիւնը, այնպէս ինչպէս հովիւները ու մողերը եկան և խոնարհեցան Անոր առջևը: Մոմեր վառենք և լուսաւորուինք Անոր աստուածային անշէջ և անշամանդաղ լոյսերովը:

Խունկեր ձխենք Անոր խորանին առջևը և աղօթենք որ, Տէրը խաղաղութեան մէջ պահէ բոլոր ազգերը և ժողովուրդները: Քրիստոսի թագաւորութիւնը վերջ ու վախճան չունի, Ան յաւիտենական և անվախճան է: Անոր թագաւորութիւնը ժամանակէն եւ միջոցէն վեր է, Ան՝ երկնային սահմաններ չունի, վասնզի՝ անսահմանելի թագաւորութիւն մըն է: Անոր սահմաններն են Սէր, Աստուածաշատութիւն, Խաղաղութիւն և Սրբութիւն:

ՊԱՐԳԵԻ ՎՐԴ. ՎՐԹԱՆԷՍԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ՌԵԹԷՈՍ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԱՐՉԱԿԱԳԻՐԸ

Մարտի 1 Իբր կը պարունակէ օրուան այժմէութիւններուն շուրջը արձակ խօսքեր, որոնք շատ զիւրաւ պիտի չափարերուէին եթէ ուղէր մէկը ընել ասիկա: Տասներորդ նամակը կը խօսի նոր տարիքի: Ուղիք կ'ունենաք դասական պատկերները պոլսական կաղանդի մը, այնքան ընդհանուր, աւելի ճիշդ բառով մը՝ դասական յօրինուածքով, տեղական գոյնէ, համէ, օրուան իրաւ յոյգերէն ընդարձակ նիհարութեամբ մը: Մարդ զիւրաւ այդ հանդէսը կը փոխադրէ աշխարհի վրայ որեւէ տեղ, որեւէ ժողովուրդի մէջ պատահելի: Իսկ տրտում է տանել յորտեղորդ նամակը որուն նիւթն է Մայիսը: Ստիպուած եմ արտազրել . . . «Տե՛ս այս տղաքներ, ի՜նչպէ՛ս՝ զանաւանդեալ նման զուարթ» կը խայտան մարգաց վրայ, կը վազվզեն խնդաղին, դաւար խոտերու վրայ կը թաւալին ու խենդի պէս մէկ ծաղկէն միւսին զիմելով փունջ կը կազմեն երփներփեան՝ իւրեանց փափկածայն սիրուն աղաղակները խառնելով թռչնոց դայլայլիկներուն: Մարդերը և իրերը դատող էջերու վրայ մարդ դարձանքով կը հարցնէ տեղը այս աման գարնաներգութեան: Բայց քիչ մըն ալ տեսնենք երիտասարդը . . . «Ի՜նչպէ՛ս քաղցր է իրեն այն ատեն բնութեան ծոցը ուր հեշտութեամբ կը հոսեն իւր արցունքներ, ուր կը կարծէ համակիր էակներ տեսնել, սոխակին երգոյն՝ զեփիւսին սոյլին՝ տերեւոց սօսափիւնին ու ալեաց մրմունջին մէջ սիրով՝ վշտով կամ երջանկութեամբ հառաչող ու իր հոգւոյն պատասխանող ձայներ գտնել և զգալ թէ իւր սիրտն ալ ովկէանին նման կ'ընդարձակի ու երկնից պէս կ'առողադարդի և թէ ինքն ալ իբրեւ բոյր մը կը ցնդի կը խառնուի համապոյից հետ ու սիրոյ երգ մը դարձած կը կորսուի տիեզերական ներդաշնակութեան մէջ»: Անշուշտ: Կը յիշեմ Սէթեանը որ նման պահերը պիտի տաներ աւելի նրբանուրբ նկարչականու-